

Природоохоронні території у Польщі (частина 1)

Закон «Про охорону природи» від 2004 року -

визначає цілі, засади і форми охорони живої і неживої природи і ландшафту

Підходи до охорони природи:

- **Сувора охорона** (*ochrona ścisła*) – повне та постійне припинення прямого втручання людини у стан екосистем, природних утворень і складових та у перебіг природних процесів на природоохоронних територіях, а випадку видів – цілорічна охорона їхніх особин та стадій розвитку;
- **Активна охорона** (*ochrona czynna*) - застосування, у разі необхідності, природоохоронних заходів для відновлення природного стану екосистем та складових природи або для збереження природних оселищ та оселищ рослин, тварин чи грибів;
- **Часткова охорона** (*ochrona częściowa*) – охорона видів рослин, тварин і грибів, що допускає можливість скорочення чисельності їх популяцій та добування особин цих видів або їх частин.

Колонії бакланів

Форми охорони природи у Польщі:

	Назва форми охорони природи	Польська назва	Кількість об'єктів (станом на кінець 2023 р.)	
1.	національні парки	Parki narodowe	23	
2.	заповідні урочища (заказники)	Rezerваты przyrody	1519	
3.	ландшафтні парки	Parki krajobrazowe	127	
4.	території охоронюваного ландшафту	Obszary chronionego krajobrazu	407	
5.	території Natura 2000	Obszary Natura 2000	1003	
6.	пам'ятки природи	Pomniki przyrody	33540	
7.	пам'ятки неживої природи	Stanowiska dokumentacyjne	185	
8.	екологічні угіддя	Użytki ekologiczne	7769	
9.	природно-ландшафтні комплекси	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	285	
10.	видова охорона	Ochrona gatunkowa	715 видів рослин 801 видів тварин	322 видів грибів

Сумарна площа національних парків - близько 1 % території Польщі

Площа мережі Natura 2000 – 20% території Польщі

Центральний реєстр форм охорони природи

<https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

The screenshot shows the homepage of the Central Register of Nature Conservation Forms (CRFOP). The header features a banner with a field of yellow flowers and the text 'CENTRALNY REJESTR FORM OCHRONY PRZYRODY'. Below the banner is a green navigation bar with links: 'WYSZUKIWANIE FORM OCHRONY PRZYRODY', 'REJESTRACJA DANYCH', 'O SYSTEMIE', 'GEOSERWIS', and 'POMOC'. The main content area is titled 'Wyszukiwanie form ochrony przyrody' and contains a search form with the following fields: 'Województwo:' (dropdown menu with 'dowolne'), 'Powiat:' (dropdown menu with 'dowolne'), 'Gmina:' (text input), 'Nazwa własna:' (text input), and 'Forma ochrony:' (dropdown menu with 'dowolne').

Можливість пошуку природоохоронних територій по:

- територіальній приналежності,
- назві об'єкту
- категорії

Можна:

- завантажити інформацію для охоронюваної території у pdf
- подивитись межі об'єкту на мапі

Мапи природоохоронних територій:

<https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Заказник і екологічне угіддя для охорони рябчика шахового:

Wykryto niepoprawne działanie usług Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. Mapy podkładowe mogą wyświetlać się nieprawidłowo.

Podkład mapowy

☒ ortofotomapa GUGiK

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Legenda

- EMAS
- Formy ochrony przyrody
 - ☒ Pomniki Przyrody
 - ☒ Użytki Ekologiczne
 - ☒ Rezerваты przyrody
 - ☒ Parki Krajobrazowe
 - ☒ Parki Narodowe
 - ☒ Obszary Chronionego Krajobrazu
 - ☒ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
 - ☒ Natura 2000 - obszary ptasie
 - ☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe
 - ☒ Stanowiska Dokumentacyjne
- Odnawialne źródła energii
- Obiekty geoturystyczne
- Ogrody zoologiczne i botaniczne
- Ośrodki rehabilitacji zwierząt
- Zmiany granic
- Przebiegi dla zwierząt

WGS84 λ: niedostępne,
PL-1992 x: niedostępne,

Obszary chronione Podział administracyjny Nazwy geograficzne Wyszukiwanie atrybutowe

szachownica Szukaj

100 m 500 ft

PARKI NARODOWE W POLSCE

National Parks in Poland

Parcs nationaux de Pologne

Nationalparks in Polen

У Польщі існує 23 національні парки, що займають близько 1% території країни

За законом, площа парку має бути не менше 1000 га

Найбільший парк – Бєбжанський (Biebrzański) – 59 223 га

Найменший парк – Ойцовські (Ojcowski) – 2 146 га

Всі парки (або більша частина їх площі) входять до мережі Натура 2000.

Національні парки

- Утворення або збільшення площі парку відбувається **за згодою землевласників** (або якщо нема згоди - шляхом примусового вилучення земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності, що у практиці не застосовується)
- Тому з **2001 року не створено** жодного нового парку в Польщі, зараз ведеться робота над створенням національного парку у долині річки Одра, він має бути утворений у 2026 році.

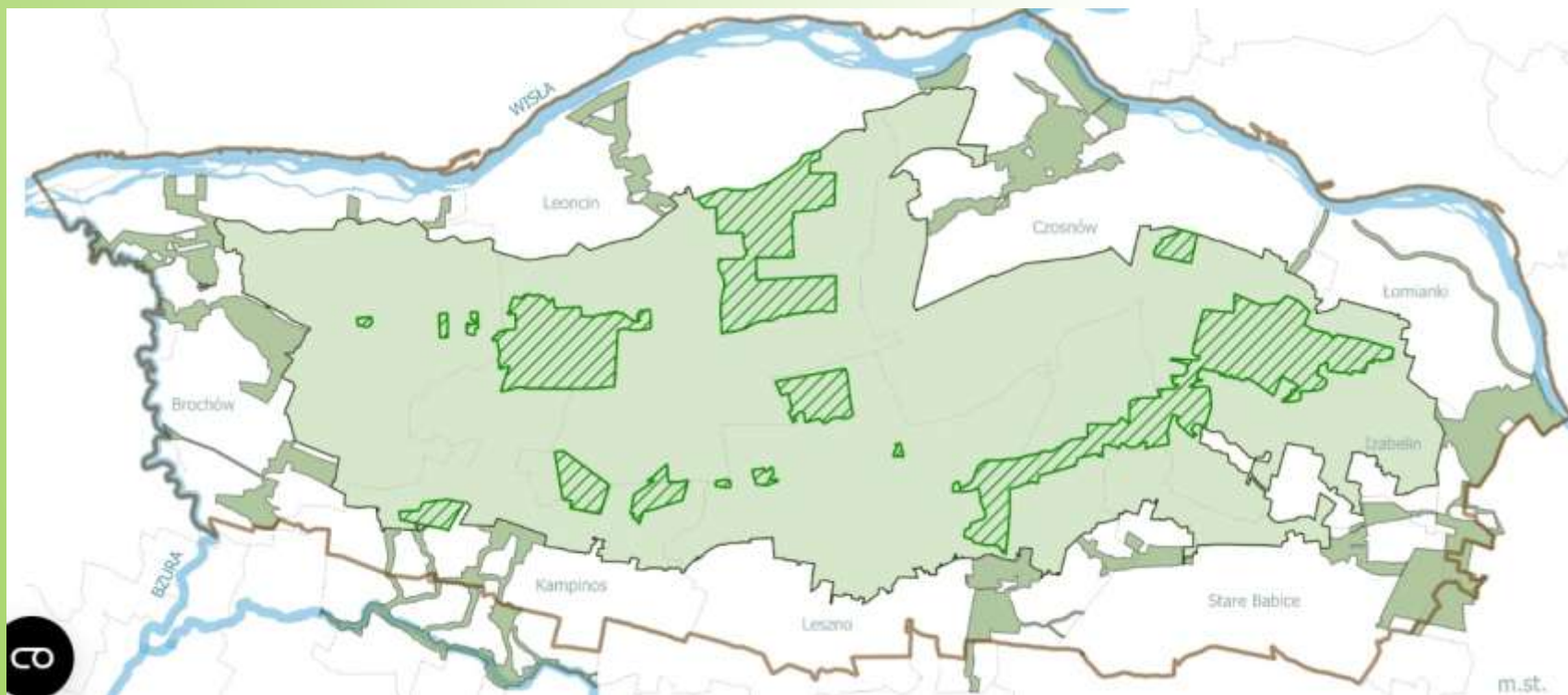

Створений shadow-list («тіньовий список») – список парків і резерватів, які від давна планувались, але досі не створені

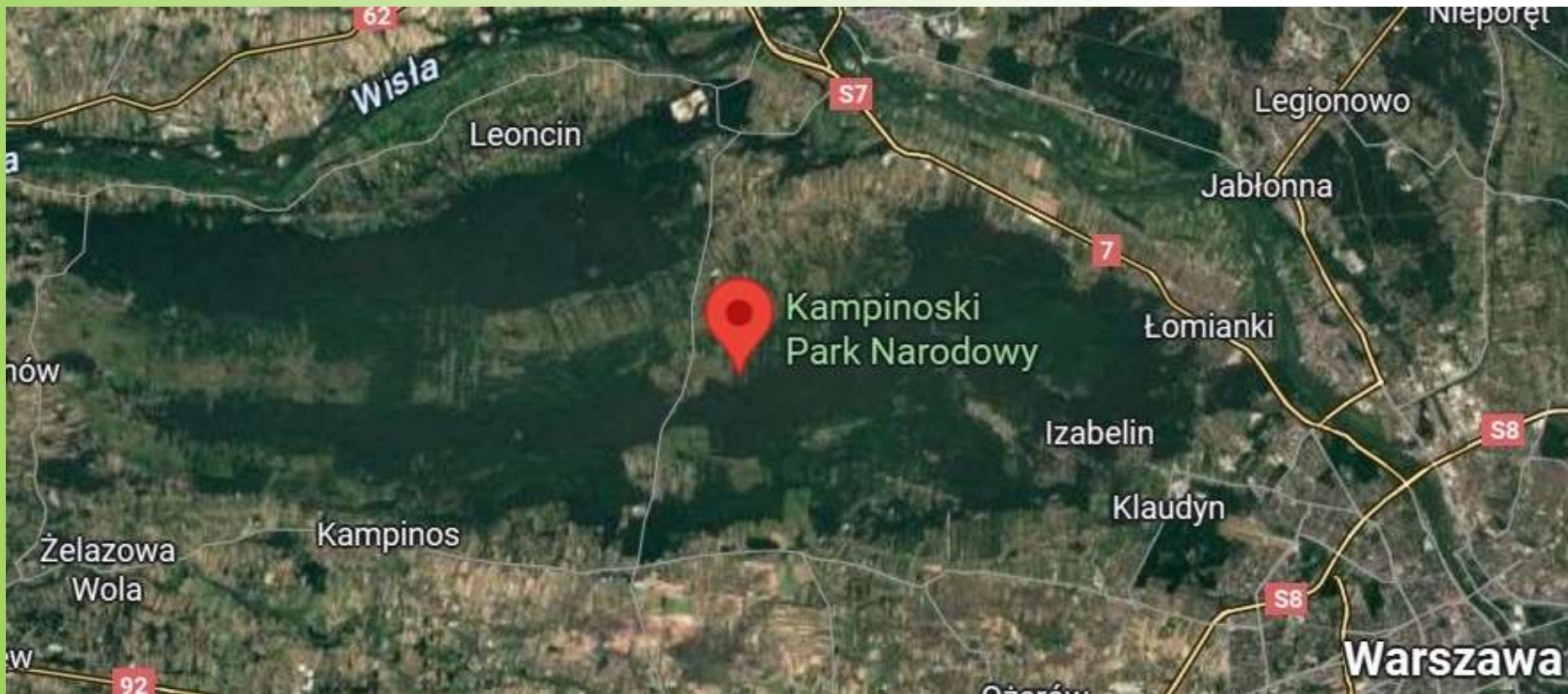

Зокрема, пропонується утворення нових 25 резерватів із загальною площею 486 тис га і розширення меж майже всіх існуючих – загалом на площу 142 тис. га. У сумі це дасть 955 тис га – більше 3% від загальної площі Польщі, що у 3 рази більше ніж сьогодні.

Кампіноський національний парк

На прилягаючих до парку територіях утворюється **буферна зона** (otulina; як правило, вона більша за площею, ніж сам парк; у ній може бути обмежене полювання)

Парк має **пріоритетне право на викуп земельних ділянок** у своїх межах (по мірі наявності фінансових ресурсів). **Мета:** забезпечення цілісності території парку та можливість запроваджувати природоохоронні заходи.

У першу чергу парк викупляє найбільш цінні з природоохоронної точки зору ділянки.

На викуплених ділянках парк у першу чергу проводить природничу інвентаризацію та знищення інвазійних видів рослин, розбір будівель.

Кампіноський національний парк – викупи землі у межах парку

На даний час: із загальної площі парку 38 544 га:

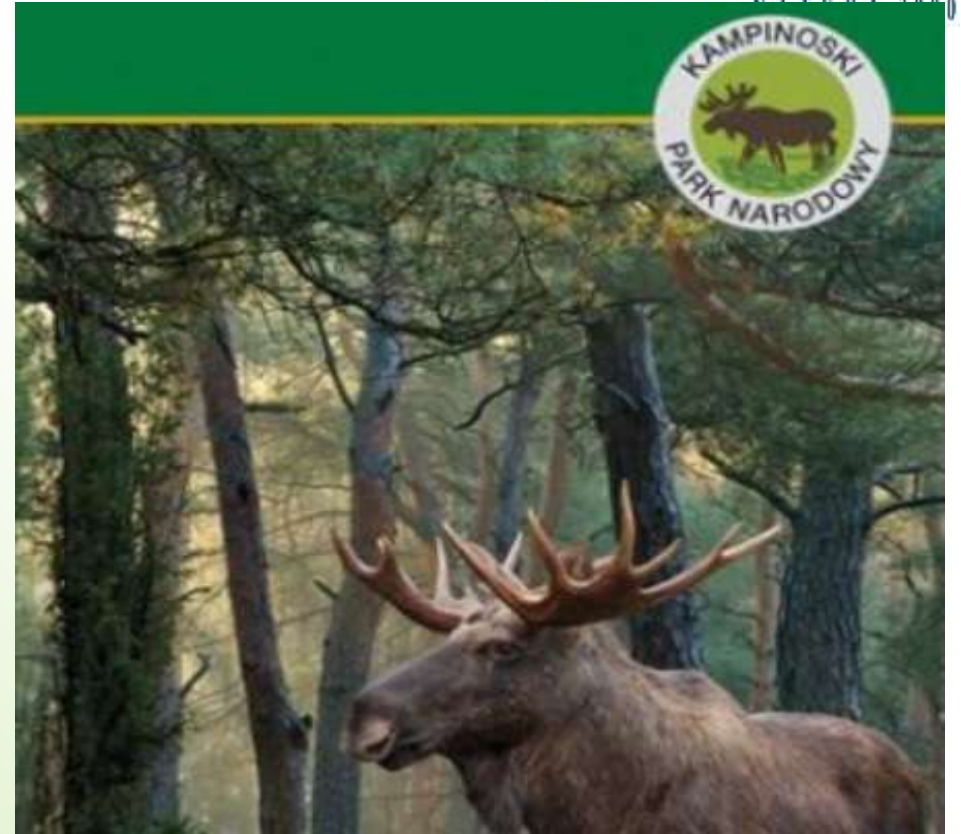
- власність парку – більше 33 600 га
- приватні землі – 4 200 га (з них парк планує викупити 2 500 га)
- державна та комунальна власність: близько 700 га

З 1970-х років парк **вже викупив 11 200 га (85% площі приватних ділянок).**

Спочатку на це використовувались державні кошти, зокрема з Лісового фонду, а потім з фондів охорони довкілля – регіонального і національного.

На даний час кошти на викуп в основному походять з різних програм Євросоюзу, зокрема програми LIFE. Від 2011 року парк отримав на викупи з ЄС близько 37 млн. злотих. Для прикладу:

- 2019 рік – парк отримав на викупи 276 тис. злотих з національного фонду охорони довкілля на викуп **5,3 га**
- 2021 рік – парк отримав на викупи 6,3 млн злотих з національного фонду охорони довкілля на викуп **38 га**
- у 2025-2026 рік парк планує викупити **35 га**

При існуючому фінансуванні викупів земель парком викупи займуть **близько 15 років.**

Національні парки (продовження)

Проведення конкурсу на посаду директора парку – вимоги щодо компетенції кандидата (згідно із законом; є більш докладне Розпорядження Міністра про порядок проведення конкурсу):

- 1) є громадянином Польщі;
- 2) має всі цивільні права;
- 3) вона не була осуджена правомірним вироком кримінального суду за навмисний злочин або навмисний фінансовий злочин;
- 4) має титул магістра або рівнозначний;
- 5) має освіту і знання щодо справ, які знаходяться у компетенції директора національного парку;
- 6) має компетенції керівника;
- 7) має щонайменше 6-річний стаж роботи, зокрема 3-річний стаж роботи на посаді керівника.